

STEPHANIE GRAY

Abortus &
de kunst van **echte** communicatie

© 2015, Stephanie Gray

Published by Life Cycle Books

www.lifecyclebooks.com; orders@lifecyclebooks.com

ISBN: 978-0-919225-48-0

All rights reserved

© 2017 Nederlandse vertaling:

CLC Publicaties, Asselsestraat 58,

7311 EN Apeldoorn,

www.clcpublicaties.nl

Redactie: Lieneke van Dis

Grafische productie: Quality Dots B.V., Zeewolde

Jaar van uitgave: december 2017

ISBN 978-94-91935-09-1

NUR 816

De Bijbelteksten in deze uitgave zijn, tenzij anders vermeld, ontleend aan de Herziene Statenvertaling.

© 2010, Stichting HSV

Alle rechten voorbehouden, met uitzondering van korte uittreksels voor boekrecensies. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor paps en mams
die me leerden mijn hoofd en mijn hart te gebruiken.*

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	7
HOOFDSTUK 1	
GOEDE COMMUNICATIE	11
De kracht van vragen	11
Vragen veranderen ons	12
Volg Jezus' voorbeeld	14
Probeer het te begrijpen	15
De kracht van verhalen	18
HOOFDSTUK 2	
HARTSGESTELDHEID VAN DE GESPREKSPARTNER	21
Wiens kracht?	21
Laat liefde je doel zijn	24
Deel, maar domineer niet	29
Inlevingsvermogen	31
Wat stralen jouw ogen uit?	34
Liefde doet leven	35
HOOFDSTUK 3	
COMMUNICATIE, GERICHT OP HET VERSTAND	39
Mensenrechten	48
Wat zijn ongebooren kinderen?	54
Klein begin in een fractie van een seconde	62

Ons menszijn	66
Dierenrechten	73
Afhankelijkheid	75
Lichamelijke rechten	81
Het leven in gevaar	89
Als je niet verder komt	96
Als je toch verder komt	98
HOOFDSTUK 4	
COMMUNICATIE, GERICHT OP HET HART	101
Eenzaam en neerslachtig	103
Lijden	114
Verkrachting	120
Selectieve abortus op grond van het geslacht	124
Persoonlijke schuld	127
Misbruik	137
Een slechte prenatale diagnose	144
Wanneer vriendinnen abortus plegen	155
TOT SLOT	163
BIJLAGE I	
TIPS OM EEN VRIENDIN TE HELPEN	179
BIJLAGE II	
BRONNEN	199

INLEIDING

Aaron sprak me terecht aan op mijn reactie. Ik *was* ook onvriendelijk geweest. We waren vreemden die elkaar toevallig troffen bij een stand van pro-life. We begonnen te praten over abortus en ik was me ervan bewust dat er gevoelens in me opborrelden - gevoelens van veroordeling, ergernis en frustratie ten opzichte van hem.

En ik liet mijn reactie door deze gevoelens beïnvloeden - mijn toon, mijn felheid en mijn koppigheid - totdat Aaron ten slotte zei: 'Je bent niet zoals die andere man. Ik sprak met John en hij was echt aardig. Jij bent gemeen.'

Ik voelde me ongemakkelijk: Ik was gemeen geweest en ik zat fout. Mijn fout lag niet zozeer in mijn standpunt over abortus, maar in *de manier waarop ik dat communiceerde* naar iemand die er een andere mening op nahield.

Ik hoorde eens Jay Watts, spreekster voor de pro-life beweging, zeggen dat de beweging ‘goede argumenten door goede gesprekspartners’¹ nodig heeft. Terwijl ik beslist goede argumenten had, schoot ik tekort voor wat betreft de ‘goede gesprekspartner’. Maar dankzij Aarons terechte kritiek op mij, bood ik hem op dat moment mijn excuses aan. En voordat we uit elkaar gingen, sprak ik op een andere manier met hem.

Al meer dan tien jaar bestaat mijn fulltime baan uit het voeren van gesprekken over abortus met mensen die het niet eens zijn met het pro-life standpunt. Hoewel het verleidelijk kan zijn om ons meer te focussen op wat we zeggen dan tegen wie we het zeggen, hebben talloze ontmoetingen me geleerd hoe belangrijk het is om een gesprek te beschouwen als een ontmoeting met iemand van hart tot hart. Het is zo belangrijk dat we vriendelijk zijn tegen mensen, dat we niet van bepaalde ideeën uitgaan, maar dat we in plaats daarvan proberen hen te begrijpen. Ik wil graag de ervaringen en inzichten delen die ik met al die ontmoetingen met zoveel verschillende mensen heb opgedaan, zodat jij de waarheid op een liefdevolle manier kunt overbrengen.

Hoewel we beslist een scherp verstand nodig hebben, hebben we ook een heel gevoelig hart nodig. Dat ontbrak in mijn contact met Aaron, maar het was wel aanwezig in veel andere ontmoetingen. In dit boek zal ik putten uit een grote hoeveelheid ervaring en kennis. Zo hoop ik gelovige mensen toe te rusten zodat ze met succes gesprekken over abortus kunnen voeren in onze seculiere en gewonde cultuur.

HOOFDSTUK 1

GOEDE COMMUNICATIE

DE KRACHT VAN VRAGEN²

Als je tijd doorbrengt met jonge kinderen, zul je al snel iets opmerken: ze stellen een heleboel vragen. Kinderen willen graag leren en dat blijkt uit hun favoriete vraag: ‘Waarom?’

Vragen stellen heeft niet alleen effect op het denken van de vragensteller, maar ook op het denken van degene die de vraag beantwoordt. Pas als ons gevraagd wordt iets uit te leggen, beseffen we of we een antwoord hebben en of dat antwoord steekhoudend is.

Dit was mijn ervaring toen ik van de middelbare school naar de universiteit ging. Ik kwam uit een omgeving waar iedereen hetzelfde geloofde als ik, en ik ging naar een plaats waar dat niet het geval was. Een enorme uitdaging!

Mijn vrienden op de campus stelden me vragen over mijn geloof en ik merkte dat ik moeite had mijn argumenten goed te onderbouwen.

Als ik op die periode terugkijk, ben ik dankbaar voor die vragen omdat ik daardoor op zoek ging naar de waarheid om mijn geest te voeden en sterker in het leven te staan. Ik ontdekte dat het niet kennen van het ‘waarom’ achter mijn overtuigingen een goede gelegenheid was om op zoek te gaan naar goede verklaringen. Ik vond ze en mijn geloof werd erdoor versterkt.

Vragen hebben kracht. Ze kunnen ons op weg helpen op zoek naar antwoorden, die we daarvoor niet kenden. Of ze kunnen antwoorden uit ons trekken die we diep in ons binnenste wel kenden, maar niet als waarheid hadden aangenomen, totdat de gelegenheid zich voordeed.

Vragen veranderen ons

Dat laatste was de ervaring van mijn vriendin Rachel toen ze een sollicitatiegesprek had voor een zendingsproject van een jaar in de Verenigde Staten. De projectleider vroeg haar: ‘Als je niet mee kunt met ons project, wat zou je dan

doen?’ Rachel antwoordde zonder aarzelen: ‘Ik zou naar Afrika gaan.’

De vraag en haar antwoord tolden vierentwintig uur lang in Rachels hoofd rond, totdat het haar plotseling daagde: ‘Ik moet naar Afrika gaan!’ En dat deed ze. Voor Rachel was het dienen van de mensen in Afrika een diep verlangen in haar hart. Maar om de een of andere reden had ze daar nooit gevolg aan gegeven, totdat haar een vraag werd gesteld. En door het beantwoorden van die vraag zette ze koers in een heel andere richting.

Ik had een soortgelijke ervaring toen ik het boek las van Matthew Kelly: *The Rhythm of Life: Living Every Day With Passion and Purpose*. Aan het begin vraagt hij de lezers het boek neer te leggen en een lijst te maken van hun dromen. Vanwege zijn boeiende schrijfstijl haalde ik mijn dagboek tevoorschijn en begon groots te denken.

Die dag, op 29 januari 2006, gaf ik woorden aan mijn dromen. Mijn vijfde droom was: een weeshuis bezoeken en de kinderen daar omarmen en liefde betonen. De vraag had een passie in me losgemaakt en het antwoord motiveerde me de daad bij het woord te voegen: twee jaar

later, in mei 2008, reisde ik naar een dorpje in Roemenië en zorgde voor kansloze kinderen.

Rachel en ik veranderden van koers. Waarom? Omdat iemand ons een vraag stelde en wij daar antwoord op gaven.

VOLG JEZUS' VOORBEELD

Als deze tactiek van vragen stellen zulke enorme veranderingen teweeg brengt, dan zouden we als gelovigen niet verbaasd moeten zijn dat Jezus dat ook toepaste.

In Lukas 10:25 komt een wetgeleerde naar Jezus en vraagt: 'Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?' En in Zijn wijsheid stelt Jezus hem een paar vragen: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?'

In plaats van op een zeepkist te gaan staan en de wetgeleerde te bestoken met informatie, stelt Jezus vragen en trekt zo informatie uit de wetgeleerde. Door die tactiek toe te passen zal de wetgeleerde, als hij bedenkingen heeft, uiteindelijk met zichzelf in discussie gaan.

Deze communicatiestrategie gebruikte Jezus al ver voor Zijn dertigste levensjaar. In het Evangelie van Lukas lezen we het verhaal van de twaalfjarige Jezus die tijdens Pascha per ongeluk achtergelaten werd door Jozef en Maria in Jeruzalem:

‘En het gebeurde dat zij Hem na drie dagen in de tempel vonden, terwijl Hij te midden van de leraars zat, naar hen luisterde en vragen aan hen stelde’ (Lukas 2:46).

Wat deed Jezus? Hij luisterde en stelde vragen. En dan staat er in de Bijbel: ‘Allen die Hem hoorden, stonden versteld van Zijn verstand en antwoorden’ (Lukas 2:47).

Door te vragen krijgt de vraagsteller antwoorden en krijgt degene die antwoordt duidelijkheid. Door te vragen ontstaat er een sfeer van respect waarin mensen naar elkaar luisteren, en dat leidt tot begrip.

PROBEER HET TE BEGRIJPEN

In 1912 werd er in Frankrijk in een klein christelijk tijdschrift *La Clochette* (De kleine bel) een gebed gepubliceerd: ‘Gebed voor de Vrede’. Op den duur werd dit gebed (mogelijk onjuist) toegeschreven aan de rooms-ka-

tholieke heilige Franciscus van Assisi en werd bekend als ‘Het gebed van Franciscus van Assisi’³.

Ongeacht wie het gedicht geschreven heeft; hierin wordt zo prachtig het gevoel tot uitdrukking gebracht dat als leidraad zou moeten dienen voor elk gesprek – of dat nu over abortus gaat of over iets anders:

Heer, maak mij een instrument van uw vrede.

Laat mij liefde brengen waar haat is.

Laat mij vergeving brengen waar schuld is.

Laat mij eenheid brengen waar tweedracht is.

Laat mij waarheid brengen waar dwaling is.

Laat mij geloof brengen waar twijfel is.

Laat mij hoop brengen waar wanhoop is.

Laat mij licht brengen waar duisternis is.

Laat mij vreugde brengen waar verdriet is.

Heer, maak dat ik er meer op uit ben
te troosten dan om getroost te worden,
te begrijpen dan om begrepen te worden,
te beminnen dan om bemind te worden.

Want door te geven ontvangen we,
door onszelf te vergeten vinden we,
door te vergeven wordt ons vergeven,
door te sterven verrijzen we tot het eeuwige leven.
Amen.

Heer, maak dat ik er meer op uit ben te begrijpen dan om begrepen te worden. Dat is precies wat vragen doen - ze helpen ons te begrijpen.

Om te begrijpen moeten we aandachtig luisteren naar wat de ander te zeggen heeft. Als mensen zien dat we een sterke geest hebben en een zacht hart, zullen ze eerder met ons in gesprek gaan en nadenken over wat wij te zeggen hebben. Het is absoluut noodzakelijk dat een pro-life overtuiging niet de pro-life bewogenheid overstemt. Het gaat namelijk niet zozeer om het winnen van een discussie als wel om het veranderen van harten. Zoals ons verteld wordt in 1 Petrus 3:15: ‘...wees altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is’, wat onmiddellijk gevolgd wordt door: ‘met zachtmoedigheid en eerbied’.

DE KRACHT VAN VERHALEN

Er ligt niet alleen een bijzondere kracht in het stellen van vragen, maar ook in het vertellen van verhalen. Mijn nichtje en neefje zeggen vaak tegen me: ‘Tante Steph! Wilt u ons nog een verhaaltje vertellen?’ Met deze vraag laten ze onbewust zien dat de liefde voor verhalen er al van jongs af aan in zit.

Verhalen staan centraal in veel van onze communicatiemiddelen, zoals bijvoorbeeld in romans, films en liedjes. Door onze menselijke ervaring zijn we voortdurend op zoek naar verhalen om te vertellen. Goede leraren doen dit. Goede presentatoren doen dit. En goede ouders doen dit. Waarom?

Verhalen fascineren ons en houden onze verbeelding bezig. In verhalen worden principes en levenslessen op een bijzondere manier verbonden met omstandigheden en met personen waarmee we ons kunnen identificeren of die we kunnen begrijpen. Daardoor kunnen we die principes en levenslessen makkelijker aanvaarden, dan wanneer we alleen het principe zouden horen. Met andere woorden: verhalen verbinden een belangrijk idee aan een specifieke doelgroep.

Jezus laat ons dit nogmaals zien wanneer Hij in gesprek is met de wetgeleerde in Lukas 10. Nadat deze man erkent dat er in de wet staat dat we moeten liefhebben - God liefhebben en onze naaste liefhebben - stelt hij Jezus een vraag: 'Wie is mijn naaste?' (Lukas 10:29). Jezus antwoordt hier met een verhaal: de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Jezus' toehoorders wisten hoe gevaarlijk de weg naar Jericho was. Ze waren bekend met priesters en levieten, en met Samaritanen. Ze wisten dat iemand die langs die weg reisde, de kans liep om aangevallen te worden. En in deze context laat Jezus zien wie je naaste is en hoe de liefde voor zo'n naaste eruitziet: iemands welzijn voor ogen hebben, tegemoet komen aan de noden van de ander, jezelf opofferen en ervoor zorgen dat wettische regels of etnische verschillen geen sta-in-de-weg worden. Maar Hij zei dat niet rechtstreeks. Hij liet het zien door de kracht van een verhaal.

In dit boek staan vragen en verhalen centraal in het overbrengen van de pro-life boodschap, want juist deze vragen en verhalen leiden tot vruchtbare ontmoetingen. Daardoor worden mensen tot de waarheid aangetrokken en ervaren ze het respect dat ze verdienen. Maar het soort vragen en verhalen die je zult gebruiken, zal variëren -

afhankelijk van de levenservaring en geestesgesteldheid van de persoon met wie je spreekt.

Bij sommigen is onbekendheid het struikelblok, ze weten er gewoon niets van af. Als ze een logisch pro-life argument horen, dan werkt dat verhelderend; een reactie van het verstand. Maar anderen ontkennen alles en willen het ook niet weten. Gregg Cunningham - pro-life leider - heeft duidelijk gemaakt dat logica dan meestal niet doordringt tot hun geest. Door een persoonlijke ervaring of door die van een dierbare hebben ze een muur opgebouwd, waardoor ze een eenvoudig beroep op het verstand niet zo makkelijk kunnen accepteren. Je moet hun hart zien te raken.

Om ervoor te zorgen dat we optimaal toegerust zijn om iedereen te bereiken, wil dit boek je helpen om goed te communiceren, zodat je door kunt dringen tot iemands hart of verstand.

HOOFDSTUK 3

COMMUNICATIE, GERICHT OP HET VERSTAND

Nu we een stevige basis hebben gelegd om goed te communiceren zijn we er klaar voor op intellectueel niveau ons standpunt over abortus te verdedigen. Het is belangrijk dat we goed zijn toegerust om adequaat te kunnen reageren op een breed scala van mogelijke tegenwerpingen van de kant van de aanhangers van abortus. Of we nu spreken met iemand die vindt dat een ongeboren kind niet menselijk is, geen persoon, en het recht niet heeft om het lichaam van een vrouw te gebruiken, toch willen we zulke gesprekken beginnen met een open vraag om zijn of haar beweegredenen te achterhalen:

‘Maar wat vind jij van abortus?’

Deze vraag lokt niet automatisch ‘ja’ of ‘nee’ uit, maar dwingt tot nadenken. En dat is precies wat nodig is in een gesprek over abortus. Terwijl de meeste mensen vóór abortus zijn in de eerste drie maanden van de zwangerschap (de periode waarin het merendeel van de abortussen plaatsvindt) is het van levensbelang om mensen kritisch te laten nadenken. Bovenstaande vraag is een goede manier dit proces in gang te zetten.

Hoewel de reacties uiteenlopen, is er toch een gemeenschappelijke ondertoon. We horen meestal: ‘Ik ben pro-choice’ (oftewel : vrouwen mogen zelf beslissen) of ‘Ik denk dat abortus soms noodzakelijk is’.

Vervolgens vragen we: ‘Wanneer is het volgens jou noodzakelijk?’

Gewoonlijk volgt er dan een aaneenschakeling van moeilijke omstandigheden: ‘Nou, als een vrouw verkracht is. Of als ze arm is. Of als ze er alleen voor staat. Of als ze heel jong is. Of als het kind gehandicapt is.’

Door deze omstandigheden naar voren te brengen, benadrukken ze iets waar zowel voor- als tegenstanders van abortus het over eens zijn:

- Zwangerschap door verkrachting is heel moeilijk.
- Zwangerschap, terwijl je in armoede leeft, is heel moeilijk.
- Zwangerschap, terwijl je er helemaal alleen voor staat, is heel moeilijk.

Dan zou de voorstander van pro-life bijvoorbeeld kunnen zeggen: 'Ik ben het met je eens dat het uitermate moeilijk is om zwanger en arm te zijn.'

Het is belangrijk om een gemeenschappelijke basis⁸ te hebben met degene die we proberen te overtuigen. Het vermindert een vijandige houding, het bouwt een relatie op met de gesprekspartner, waarbij we laten zien dat we meelevend zijn en de ander het gevoel geven dat we echt luisteren.

Heb je eenmaal een gemeenschappelijke basis opgebouwd, dan is je volgende doel dat het denken van die persoon opschuift in de richting van het pro-life standpunt. Je kunt dat bijvoorbeeld doen door zo'n 'moeilijke situatie' in een ander kader te plaatsen om aan te tonen dat die persoon in dat geval niet voor het doden van een al geboren kind zou zijn, waar hij eerder wel pleitte voor abortus. We willen duidelijk maken dat

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE BASIS

Als iemand iets zegt, vraag je dan af: 'Op welke punten zijn we het eens?' Hoogstwaarschijnlijk is er iets wat je samen gemeen hebt. Als je weet wat dat is, spreek het dan uit. Als de ander hoort: 'Ik ben het met je eens dat...' of 'Als ik je goed begrijp, dan krijg ik de indruk dat je zegt (...) en ik ben het daarmee eens' klinkt dat als muziek in de oren. Op die manier kun je de spanning die het controversiële onderwerp oproept, verminderen.

We zien dit in de Bijbel in Handelingen 17:22-23: 'En Paulus, die midden op de Areopagus stond, zei: Mannen van Athene! Ik merk dat u in alle opzichten zeer godsdienstig bent. Want toen ik de stad doorging en uw heiligdommen bekeek, trof ik ook een altaar aan waarop het opschrift stond: AAN EEN ONBEKENDE GOD. Deze dan, Die u dient zonder dat u Hem kent, verkondig ik u.'

de moeilijke omstandigheden van één persoon niet het vermoeden van andere personen rechtvaardigt.

Daarom nemen we een voorval dat abortus zou rechtvaardigen, en passen dat toe op een soortgelijke situatie, maar nu met een kind dat al is geboren.⁹

‘Stel je een vrouw voor die niet zwanger is, maar wel arm. Beter gezegd, ze is arm en moeder van een peuter.’

We beoordelen hier of die situatie rechtvaardigt dat een al geboren kind wordt gedood. We weten dat dit niet het geval is, en op die manier wordt er een belangrijk punt vastgesteld. Maar eerst besluiten we de vergelijking met deze vraag:

‘Mag ze de peuter doden, omdat ze arm is?’

En wat zegt die persoon dan? ‘Nee, natuurlijk niet!’

Dan stellen we onze volgende vraag: ‘Als ze het al geboren kind niet mag doden vanwege haar armoede, waarom mag ze dan wel een ongeboren kind doden vanwege haar armoede?’

‘Dat is anders,’ zal diegene antwoorden. ‘Een peuter is een mens; een foetus niet!’

Zodra de voorstander van abortus dit antwoord geeft (en velen zullen zo reageren), zijn we iets heel belangrijks te weten gekomen over hun denkbeelden:

1. Ze geloven dat het verkeerd is mensen te doden vanwege armoede.

2. Ze vinden dat ongeboren kinderen geen mensen zijn.

Het goede nieuws is dat we het met hem eens kunnen zijn over het eerste punt. Nu moeten we nog aantonen dat het tweede punt een misvatting is.

Mijn mentor Scott Klusendorf van het *Life Training Institute* en Steve Wagner van *Justice for All* hebben de volgende drie stappen goed onderwezen, die ook toepasbaar zijn in andere moeilijke situaties: het zoeken naar een gemeenschappelijke basis, een analogie toepassen (een soortgelijk voorbeeld zoeken en dat in een ander kader plaatsen) en het stellen van vragen.

‘Maar als een vrouw er helemaal alleen voor staat, rechtvaardigt dat dan geen abortus?’

Ons antwoord? Laten we de volgende stappen toepassen:

1. **Gemeenschappelijke basis:** ‘Ik ben het met je eens dat het echt moeilijk is om zwanger te zijn en er helemaal alleen voor te staan.’

2. Analogie: ‘Stel een vrouw heeft een uitkering totdat haar kind vijf jaar oud is, en dan valt ineens de uitkering weg.’

3. Vraag: ‘Mag ze haar vijfjarige kind doden omdat ze nu geen middelen meer heeft om voor hem te zorgen?’

Als het antwoord “nee” is, vragen we: ‘waarom mag ze dan het ongeborn kind wel doden als ze geen middelen heeft om voor hem te zorgen?’

Misschien krijgen we dan opnieuw te horen: ‘De ongeborene is geen kind.’ Dat moeten we onderzoeken. In het volgende gedeelte ga ik behandelen hoe we op zo’n uitspraak moeten reageren.

Misschien is het bezwaar dat het vaakst geopperd wordt, wel: ‘Hoe zit het met verkrachting?’ Die reactie kreeg ik ook op een van mijn vele vliegreizen. De passagier naast me vroeg wat voor werk ik deed. Ik legde uit dat ik mensen voorlicht over abortus en vroeg hem naar zijn mening. Hij zei: ‘Ik denk dat het nodig is, bijvoorbeeld bij verkrachting.’

Ik gebruikte een antwoord dat een vriendin van mij eens opperde: ‘Ik ben het met u eens dat verkrachting afgrijselijk is. Verkrachters zouden de gevangenis in

moeten en gedwongen moeten worden tot dwangarbeid!’ Nadat de gemeenschappelijke basis is gelegd, kun je soms de analogie overslaan en meteen overgaan tot een vraag die tot nadenken stemt, wat ik in dit geval deed: ‘Toch vraag ik me af of het eerlijk is het onschuldige kind de doodstraf te geven.’

De man werd stil. Toen zei hij: ‘Zo heb ik er nooit over nagedacht.’

Laten we de strategie hier analyseren. Omdat ik begon met waar we het over eens waren, voelde hij zich gehoord. Bovendien maakte ik, door te zeggen wat er met de verkrachter zou moeten gebeuren, kenbaar hoe erg ik verkrachting vind. Opnieuw iets waar hij het mee eens kon zijn.

Door mij te richten op de gevolgen voor de verkrachter werd de basis gelegd voor een scherp contrast met wat volgens hem de gevolgen voor het kind zouden moeten zijn. Op dit punt is taalgebruik écht heel belangrijk. pro-life voorstanders zouden gewoon kunnen zeggen: ‘Is het eerlijk om het kind te doden?’ Maar die zin is niet zo krachtig als de vraag: ‘Is het eerlijk om *het onschuldige kind de doodstraf te geven?*’

Door de term ‘doodstraf’ te gebruiken liet ik indirect het contrast zien tussen de consequentie voor een kind dat verwekt is door verkrachting (abortus, d.w.z. de doodstraf) en de consequentie voor de verkrachter (d.w.z. geen doodstraf). Door te verwijzen naar het kind als ‘onschuldig’ liet ik indirect opnieuw het contrast zien met de verkrachter: ‘schuldig’. Afgezien van de discussie over de legitimiteit van de doodstraf vindt niemand dat onschuldige mensen zo’n straf verdienen.

Merk ook op: nadat de gemeenschappelijke basis was gelegd en ik overging op een vraag, ontbrak er in mijn zin een woord dat vaak in gesprekken als deze gebruikt wordt, het woordje ‘maar’. Stel dat ik eerst mijn woede had geuit over verkrachting en vervolgens had gevraagd: ‘Maar is het eerlijk...?’ Als ik daar het woord ‘maar’ had gebruikt, zou dat afwijzend hebben geklonken. Alsof ik niet echt meende wat ik daarvoor had gezegd. Maar dat is niet waar: ik meende wat ik zei en ik wilde dat de man met wie ik sprak dat ook wist. Dus soms, maar niet altijd, is het beter om ‘maar’ weg te laten.

GEMEENSCHAPPELIJKE BASIS KOPPELEN

Wat zou je kunnen gebruiken in plaats van ‘maar’ wanneer je de gemeenschappelijke basis wilt koppelen aan een verhaal of een vraag? Hier zijn wat suggesties:

- ‘Stel je voor dat...’
- ‘Denk hier eens over na...’
- ‘Ik vraag me af...’
- ‘Stel dat...’

MENSENRECHTEN

‘Geloof je in mensenrechten?’

Dat is een fantastische vraag om aan iemand te stellen met wie we een soortgelijk gesprek hebben gevoerd, zoals hiervoor beschreven staat. Ik heb talloze mensen die vraag gesteld en ik kan je voorspellen dat hun reactie bijna altijd ‘ja’ zal zijn.

Stel je voor dat we na dit antwoord een model van een foetus laten zien, of een afbeelding van een ongeboren kind, of een foto van het slachtoffer van een abortus, en

de vraag stellen: ‘Hoe zit het dan met de rechten van deze mens?’

Meestal volgt er dan:

‘Dat is geen mens.’

Dan komen we op een andere vraag die zich specifiek richt op hun bewering wat ongeborenen zijn (of volgens hen juist níét zijn): ‘Zijn haar ouders menselijk? Met andere woorden: is de zwangere vrouw een mens? Is haar partner een mens? Zo ja, zou je daaruit niet de conclusie kunnen trekken dat hun nakomelingen ook mensen moeten zijn?’

ILLUSTRATIE

DE KRACHT VAN VRAGEN STELLEN

Ik was een keer in gesprek met een student. Toen ik hem vroeg hoe hij over abortus dacht, zei hij dat hij erachter stond. Na nog een vraag verklaarde hij: ‘Ik heb nieuws voor je, ze leven niet.’ Ik vroeg hem: ‘Waarom zou een vrouw dan abortus plegen?’

Hij wachtte even - hij had dit duidelijk niet zien aankomen - en zei: ‘Goed punt. Ik moet er zo meteen vandoor, maar ik blijf nog even praten omdat ik zelden iemand tegenkom die intelligent kan denken.’

Omdat hij die logica niet kan weerleggen, zal hij waarschijnlijk antwoorden: ‘Ook al is het menselijk, het leeft niet.’

We stellen nu een vraag die zich richt op de twijfel of de ongeborene leeft of niet: ‘Groeit ze? Groeit het eencellige embryo uit tot twee cellen, dan tot vier, enzovoort? Als dat zo is, zou je dan niet op grond van die groei kunnen concluderen dat ze leeft?’

Deze eenvoudige vragen vormen het fundament van de pro-life zaak: dat ongeborenen levende mensen zijn met mensenrechten.

Onze rol lijkt een beetje op die van een advocaat. Het is zijn taak bewijs te verzamelen en dit op overtuigende wijze te presenteren om een rechter of een jury te

REFLECTIE

TAAL IS BELANGRIJK

Let op hoe we naar de ongeborene verwijzen: als een ‘zij’. Ze is niet een ‘het’, omdat geboren mensen geen ‘het’ zijn. Omdat ongeborenen gelijk zijn aan geboren moeten we consequent zijn in ons taalgebruik waarin we naar hen verwijzen. Natuurlijk zou ‘hij’ net zo aanvaardbaar zijn.

overtuigen van de juistheid van zijn argumenten. Ons pleidooi voor pro-life is in zekere zin hetzelfde als aanwezig zijn in de rechtbank van de publieke opinie en informatie verstrekken, zodat mensen tot de conclusie komen dat het juist is om tegen abortus te zijn. Het is cruciaal dat de zaak onweerlegbaar is.

ILLUSTRATIE

VERDEDIGEN VAN PRO-LIFE

Toen mijn vriend Steve Wagner laat op een avond bij een stoplicht stond, werd hem vanuit een auto vol jonge vrouwen gevraagd zijn standpunten over pro-life uit te leggen. Hij haperde, niet in staat om een woord uit te brengen door de uitdaging waarmee hij geconfronteerd werd. Hij besloot dat hem dit nooit meer zou overkomen. Dus schreef hij zijn *10-Second Pro-Life Apologist* (Verdediger van Pro-Life in 10 seconden) en leerde dat uit zijn hoofd. Hier volgt een variatie op Steves oorspronkelijke kernachtige citaat¹⁰:

- Als iets groeit, leeft het dan niet?
- Als iemand menselijke ouders heeft, is zij dan niet een mens?
- En wij mensen hebben mensenrechten, nietwaar?

Als we het eens zijn over het eerste uitgangspunt dat mensen mensenrechten hebben, hoeven we onze toehoorders er alleen nog maar van te overtuigen dat ongeborenen 1) levend zijn en 2) mensen zijn. Zo wordt het gesprek gericht op de belangrijkste vraag waarop we ons - volgens pro-life leiders als Scott Klusendorf en Greg Koukl - moeten focussen: wat zijn de ongeborenen?¹¹

ILLUSTRATIE

VERRASSING!

Als iemand de algemeen erkende documenten en verklaringen over mensenrechten leest, dan wordt duidelijk dat ongeboren kinderen dezelfde basisbescherming zouden moeten hebben als mensen die al geboren zijn.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties¹² bijvoorbeeld spreekt over de waarde en het recht op leven van iedereen die deel uitmaakt van het menselijk ras, en stelt dat iedereen een wettelijke status als mens zou moeten hebben.

De VN heeft ook een Verklaring van de Rechten van het Kind¹³; hierin wordt benadrukt dat de kwetsbaarheid van kinderen en hun gebrek aan volwassenheid betekenen dat we hun speciale bescherming moeten bieden. Er staat dat deze norm niet alleen geldt voor degenen

die geboren zijn, maar ook voor de ongeborenen. Kinderen moeten beschermd worden tegen mishandeling. Daarnaast is er het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten¹⁴, waarin staat dat een zwangere vrouw niet de doodstraf kan krijgen. Hiermee wordt erkend dat onschuldige personen (zoals ongeboren kinderen) beschermd moeten worden en dat ze niet de straf mogen krijgen die alleen bedoeld is voor schuldige personen, zelfs als de misdaad vereist dat de doodstraf wordt opgelegd.

De Onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten¹⁵ moet ook beschouwd worden als een document dat de ongeborenen beschermt. Hierin wordt benadrukt dat 'alle mensen gelijk geschapen zijn', en dit verwijst naar het 'onvervreemdbare recht op leven'. Bovendien vind je deze gedachte ook terug in het Canadese Handvest van Grondrechten en Vrijheden¹⁶ en daarin staat tevens dat niemand op grond van leeftijd gediscrimineerd mag worden.

Als conclusie van deze grondbeginselen van de rechten van de mens stellen we eenvoudigweg het volgende voor:

1. Alle mensen hebben mensenrechten.
2. Ongeboren kinderen, uit menselijke ouders, zijn mensen.
3. Daarom hebben ongeboren kinderen mensenrechten.

WAT ZIJN ONGEBOREN KINDEREN?

Nu we op het punt gekomen zijn dat ongeboren kinderen levende wezens moeten zijn omdat ze groeien, en dat ze menselijk moeten zijn omdat hun ouders mens zijn, zal iemand waarschijnlijk tegenwerpen: ‘Maar het is slechts een foetus.’

Tijd voor een andere vraag: ‘Wat voor soort foetus?’

‘Hoe bedoel je?’ reageert die persoon dan misschien.

‘De term foetus is niet soort-specifiek. Dolfijnen hebben foetussen. Honden hebben foetussen. En mensen hebben foetussen. Dus wat voor foetus is ze? Tot welke soort behoort ze?’ En de logica dwingt hen toe te geven dat ze een menselijke foetus is. Op dit punt kunnen we abortus formuleren als leeftijdsdiscriminatie. Dat zou op de volgende manier kunnen:

‘Wanneer iemand bevalt, hoe noemen we dan het kind in haar armen?’

‘Een pasgeborene’, zal hij zeggen.

‘Oké, en hoe noemen we die pasgeborene als ze twee jaar is?’

‘Een peuter.’

‘Inderdaad. En als die peuter dertien jaar wordt?’

‘Een tiener’. zal hij zeggen.

Daarna vatten we samen waarom we die vragen stelden:

‘Het lijkt er dus op dat jij en ik het erover eens zijn dat wij mensen woorden hebben die verwijzen naar leeftijds-categorieën van onze soort. De term foetus of embryo is daarmee vergelijkbaar. Deze woorden vertellen ons hoe oud iemand is, maar niet wát hij is. Als we willen weten bij welke soort iemand hoort, dan vragen we toch: “Tot welke soort behoren de ouders?” En je was het er toch mee eens dat de ouders mensen waren?’

Gewoonlijk gaat de volgende tegenwerping ongeveer zo: ‘Oké, maar je denkt toch niet serieus dat een eencellige embryo, ter grootte van een stip, gelijk is aan een zwangere vrouw?’

Dan vragen we: ‘Ben je het ermee eens dat jij en ik mensen zijn die gelijkwaardig zijn aan een zwangere vrouw?’

‘Ja.’

En ben je het ermee eens dat we tijdens ons hele menselijke bestaan gelijkwaardig zijn aan een zwangere vrouw, zelfs toen we 5 jaar oud waren ?

‘Zeker.’

‘Dus waarom gaan we niet eerst uitzoeken wanneer jouw en mijn leven begon? Ben je het ermee eens dat er slechts drie opties zijn: vóór de bevruchting, op het moment van bevruchting of enige tijd na de bevruchting?’

‘Ja, dat klinkt logisch.’

‘Oké dan. Laten we over elk van de drie mogelijkheden nadenken en zien wat de meest logische optie is. Zal het sperma in het lichaam van een man uit zichzelf ooit ontwikkelen tot een jong kind?’

‘Nee.’

‘Goed. Dat ben ik met je eens. Hoe zit het dan met de eitjes in het lichaam van een vrouw? Zullen die zich ooit vanzelf ontwikkelen tot een jong kind?’

‘Nee.’

ILLUSTRATIE

KLONEN

Wanneer je vraagt of een eitje zich vanzelf zou kunnen ontwikkelen tot een jong kind, is het mogelijk dat mensen antwoorden: 'Ja, dat zou kunnen.' Maar feitelijk kan het niet. Waarom zij dit ten onrechte geloven, kan te wijten zijn aan de verwarring rond het klonen. In dat proces nemen wetenschappers de 46 chromosomen van een cel, zoals een huidcel, en plaatsen die in een eitje waaruit ze het DNA hebben verwijderd. Het is niet genoeg om deze elementen samen te brengen, maar het vereist ook menselijk ingrijpen, zoals het leiden van elektriciteitsstromen of het gebruik van chemicaliën om de elementen te doen samensmelten. De mens imiteert wat bij een normale reproductie gebeurt. Maar de eicel zelf (of de huidcel, wat dit voorbeeld betreft) zal zich niet ontwikkelen tot een mens.

'Juist. Ik ben het alweer met je eens. Dus het lijkt mij dat we de optie van leven dat begint vóór de bevruchting uit kunnen sluiten.'

'Ja, dat denk ik ook.'

‘Oké. Dan gaan we bekijken of het leven na de bevruchting begint. Als een jong kind voor je loopt op straat, zou je dan ooit op het idee komen dat het uit de lucht is komen vallen en letterlijk op dat moment dat jonge kind werd?’

‘Nee, dat is onmogelijk.’

‘Akkoord. Als we een jong kind zien, concluderen we dat ze gegroeid is en tot ontwikkeling is gekomen vanuit een jongere versie van haarzelf, bijvoorbeeld vanaf de tijd dat ze een baby was. Maar duiken baby’s uit het niets op? Is het verhaal van de ooievaar zoals we dat aan jonge kinderen vertellen echt waar?’

‘Haha, nee, natuurlijk niet.’

‘Inderdaad. Als we een baby zien, dan weten we dat ze tot ontwikkeling is gekomen uit een jongere versie van haarzelf, namelijk het foetusstadium.’

‘Zeker.’

‘Verschijnen oudere foetussen op magische wijze in de baarmoeder van een vrouw? Of groeien ze en komen ze tot ontwikkeling vanuit een jongere versie van zichzelf, namelijk het embryo?’

‘Ik denk het embryo.’

‘En ontstaat het embryo dan niet als gevolg van het sperma dat het eitje bevrucht?’

‘Ja.’

‘En aangezien het sperma en het eitje elk slechts de helft van het genetisch materiaal hebben waarin een mens al besloten ligt, bezit het eencellige embryo (ook wel zygoot genoemd) dan niet het complete genetische materiaal van een mens?’

‘Ik denk van wel. Maar dat geldt ook voor mijn huidcellen.’

‘Goed punt. Laten we daarop verder borduren: zal een huidcel uit zichzelf, als die geplaatst wordt in een baarmoeder, zich ooit tot een jong kind ontwikkelen?’

‘Nee.’

‘Inderdaad. De huidcel heeft dan misschien genetisch materiaal, maar je zou het kunnen beschrijven als een menselijk deel, niet als een compleet mens.¹⁷ Maar heeft een eencellige embryo in zichzelf niet alles wat nodig is om door de stadia van menselijke ontwikkeling te gaan? Ja, ze heeft voedsel en de juiste omgeving nodig om te

groeien, maar hebben jij en ik ook geen voedsel en de juiste omgeving nodig om te blijven groeien? Hoe klein ze ook is, is ze niet al een compleet mens?’

‘Ik begrijp het gewoon niet’

‘Mag ik het je uitleggen aan de hand van een verhaal? Misschien helpt dat.’

‘Probeer het maar.’

REFLECTIE

EIGENLIJK WEET IEDEREEN WANNEER HET LEVEN BEGINT

Is het niet vreemd dat iemand die een abortus wil, beweert dat ze niet weet wanneer het leven begint? Maar dat wanneer iemand een baby wil, ze wél precies weet wanneer het leven begint?

Denk aan de industrie van de voortplantingstechnologie (we laten de ethiek van zo’n industrie even buiten beschouwing): men is bezig met het scheppen van nieuw leven en levert zo een geweldige bron om te bewijzen wanneer het leven begint. Immers, welk moment willen degenen die leven scheppen nabootsen?

Het moment van de innesteling?

Het moment wanneer het kind pijn voelt?

Het moment net voor de geboorte?

Wetenschappers proberen het moment van bevruchting te kopiëren. Ze zijn niet tevreden met het sperma en het eitje op zich; ook niet met delen van het menselijk lichaam. Ze willen complete mensen maken.

Door hun handelingen vertellen deze wetenschappers ons iets, waardoor oprechte intellectuele mensen niet langer de leugen kunnen volhouden dat 'niemand weet wanneer het leven begint'. Ze communiceren dat we wel degelijk weten wanneer het leven begint; wij weten het heel goed.

Of denk hier eens aan: heb je ooit dierenartsen onder elkaar horen praten over het tijdstip dat het leven van een hond begint? Zegt een van hen: 'Ik weet gewoon niet wanneer het leven van een hond begint?' Natuurlijk zeggen ze dit niet. Als het namelijk gaat om andere soorten die zich seksueel voortplanten, dan erkennen we zonder aarzeling dat het leven begint bij de samensmelting van het sperma en het eitje, bij de bevruchting dus. We beweren dat we het niet voor onze eigen soort weten, maar we zijn er absoluut zeker van bij andere soorten. Dit laat zien, dat het probleem niet zozeer is dat we het niet weten, maar dat we het niet willen weten. Want als het leven begint bij de bevruchting, dan zijn de gevolgen voor ons aanzienlijk.

Bovendien is er meer bewijs dat we feitelijk weten dat het leven begint bij de bevruchting: denk aan de aanduiding '3 maanden' of '6 maanden'. Hiermee geven we het tijdsverloop aan en laten we zien dat tijd 'geklokt' wordt vanaf een beginpunt 3 of 6 maanden ervoor. Dus als iemand zegt dat het leven begint bij 3 maanden, dan erkennen ze in feite impliciet dat het leven 3 maanden eerder begon. Als ze zeggen dat het leven met 6 maanden begint, dan erkennen ze in feite impliciet dat het leven 6 maanden eerder begonnen is. Waarom zou anders het tijdsverloop van 3 of 6 maanden aangegeven worden? Dus wanneer voorstanders van abortus een tijdgrens aangeven, erkennen ze onbewust dat het leven begon op het moment dat zij het tijdsverloop begonnen te meten, waardoor ze op 3 of 6 maanden kwamen. Wat gebeurde er 3 of 6 maanden eerder? De bevruchting. En dat is het moment waarop het leven begint.¹⁸

KLEIN BEGIN IN EEN FRACTIE VAN EEN SECONDE

Op dit punt kunnen we gebruik maken van een prachtige analogie van Richard Stith, hoogleraar in de rechtsgeleerdheid. Deze analogie heeft te maken met polaroidcamera's en legt het verschil uit tussen iets wat zich ontwikkelt en iets wat is vastgelegd.¹⁹ Stith geeft een krachtig voorbeeld over iets dat in minder dan een

seconde begint door te verwijzen naar een polaroidcamera die tientallen jaren geleden populair was. Zo'n camera kon namelijk een foto rechtstreeks van de camera afdrukken. Ik maak hier graag gebruik van en maak het persoonlijk door te verwijzen naar mijn Schotse afkomst:

‘Heb je weleens gehoord van polaroidcamera’s en hoe ze werken?’

‘Je bedoelt die foto’s waar je even mee moet wapperen?’

‘Precies. Je stopt een kaart in de camera en maakt een foto. Wat zie je in het begin als de foto eruit komt?’

‘Zwarte vlekken.’

‘Inderdaad. Dan wapper je met de foto en na een paar minuten zie je de ontwikkelde foto, nietwaar?’

‘Mmm.’

‘Stel, je gaat op vakantie naar Schotland. En je besluit de betrouwbare oude polaroidcamera van je ouders mee te nemen. In Schotland maak je een boottocht op een beroemd meer, Loch Ness. Wat zit er volgens de legende in Loch Ness?’

‘Het monster.’

‘Inderdaad. Jij neemt de polaroidcamera mee tijdens deze boottocht om foto’s te maken. Halverwege de tocht kijk je over je schouder en plotseling zie je Nessie! Opgewonden richt je je camera die kant op en maak je een foto. Net als de kaart tevoorschijn komt, gaat Nessie onder water. Zou je teleurgesteld zijn omdat ze verdwenen is?’

‘Een beetje.’

‘Waarom vind je het niet zo erg dat ze verdwenen is?’

‘Ik heb een foto van haar gemaakt.’

‘Precies. Stel je nu voor dat, terwijl jij met je foto wappert, een medereiziger, die nog nooit een polaroid-camera heeft gezien, de kaart uit je handen pakt om ernaar te kijken. Maar in plaats van Nessie te zien, ziet ze de zwarte vlekken en ze komt tot de foute conclusie dat de foto niet is vastgelegd. Teleurgesteld scheurt ze de foto in stukken en gooit alles in het meer. Zou je nu over je toeren zijn?’

‘Natuurlijk!’

‘Dat zou ik ook zijn. Terwijl zij de foto verscheurt, zie jij waarschijnlijk het geld verdwijnen dat die foto je had kunnen opleveren als je hem verkocht had aan kranten en tijdschriften. Stel dat je je frustratie kenbaar maakt aan de toerist en dat ze reageert met: ‘Maar het waren slechts zwarte vlekken. Waarom zijn zwarte vlekken zo belangrijk voor je?’ Dan zou je waarschijnlijk antwoorden: ‘Het waren niet alleen zwarte vlekken! Alles over het monster van Loch Ness werd in een fractie van een seconde vastgelegd! Het had alleen tijd nodig om te ontwikkelen!’

INSPIRATIE

DE BEVRUCHTING: BEGIN VAN HET MENSELIJK LEVEN

Teksten over embryologie bevestigen dat het leven begint bij de bevruchting. De Pro-life website abort73.com geeft een lijst van medische studieboeken die duidelijk vaststellen dat de bevruchting het begin van het leven van een mens is. Hiertoe behoren boeken als *Before We Are Born: Essentials of Embryology* van Keith L. Moore en *Langman's Medical Embryology* van T.W. Sadler.

Je kunt de lijst bekijken op: abort73.com/abortion/medical_testimony/

Zouden we niet hetzelfde kunnen zeggen over jou en mij? Wie we vandaag de dag zijn, werd vastgelegd op het tijdstip van de bevruchting; we hadden alleen tijd nodig om ons te ontwikkelen.’

‘Dat klinkt redelijk. Maar zelfs als het embryo een mens is waarvan het bestaan begint bij de bevruchting, betekent dit nog niet dat het een persoon is.’

ONS MENSZIJN

Net als de term ‘foetus’ moeten we ook het woord ‘menszijn’ nader definiëren. Daarom stellen we de vraag: ‘Wat is een mens?’

Als de persoon met wie we spreken beïnvloed is door dr. Peter Singer, hoogleraar in de filosofie aan Princeton, en anderen zoals hij, dan zegt ze misschien: ‘Een mens is een redelijk wezen met een (zelf)bewustzijn.’

In plaats van te discussiëren over het moment in de zwangerschap waarop de ongeborene een bewustzijn heeft, richtten we ons op iets veel fundamentele: mensenrechten zijn gebaseerd op ons menszijn, niet op hoe wij ons als mensen gedragen. Maar in plaats van iemand die bewering op te dringen, proberen we hem zelf tot dit

inzicht te laten komen door vragen te stellen. In dit geval is de standaardvraag er eentje die peuters graag stellen. En als ze hun antwoord krijgen, stellen ze meestal dezelfde vraag opnieuw. En als ze dan weer hun antwoord krijgen, dan stellen ze meteen weer dezelfde vraag:

‘Waarom?’

We vragen: ‘Waarom is een menselijk embryo geen redelijk wezen met een (zelf)bewustzijn?’

‘Omdat het geen verstand heeft.’

‘Hoewel hersengolven waargenomen zijn bij 6 weken (*leer meer prenatale feiten op www.ehd.org*), heeft het embryo, zeker bij de bevruchting, geen brein. Kun je me vertellen waarom niet?’

‘Wat bedoel je?’

‘Waarom heeft een eencellig embryo geen brein?’

‘Dat is duidelijk: het is nog niet ontwikkeld.’

‘Oké. Waarom heeft een embryo nog geen ontwikkeld brein?’

‘Het heeft daarvoor nog geen tijd gehad.’

‘Inderdaad. Ik ben het met je eens dat een embryo niet kan denken omdat ze nog geen brein heeft. En ze heeft geen brein omdat dat nog niet ontwikkeld is. Het is nog niet ontwikkeld omdat ze daar geen tijd voor heeft gehad. En tijd wordt weerspiegeld in onze leeftijd. Waarom zou ons menszijn gebaseerd moeten worden op onze leeftijd?’

‘Ons menszijn is niet gebaseerd op onze leeftijd, maar op ons vermogen om te denken.’

‘Oké, maar je zei zojuist dat ze niet kan denken vanwege haar leeftijd. Waarom zouden wij die ouder zijn, het recht hebben om degenen die jonger zijn te doden?’

‘Het gaat niet om leeftijd.’

‘Waar gaat het dan wel om?’

‘Een embryo kan niet denken.’

‘Heeft een eencellige amoebe volgens jou ook geen denkvermogen?’

‘Inderdaad. En amoeben krijgen niet de status van een mens!’

‘Oké. En waarom denk je dat een amoebe geen denkvermogen heeft?’

‘Omdat het geen brein heeft.’

‘Krijgt een amoebe ooit een brein, zodat het kan gaan denken?’

‘Nee, natuurlijk niet.’

‘Zou het dan juist zijn te zeggen dat een amoebe geen denkvermogen heeft vanwege zijn aard; omdat het geen redelijk wezen is.’

‘Ja.’

‘Daar ben ik het mee eens. En verklaart dat niet waarom amoeben geen mensen zijn, maar menselijke embryo’s wel?’

‘Eh, ik volg je niet helemaal.’

‘Een amoebe heeft geen denkvermogen vanwege zijn aard. Maar zoals we al besproken hebben, heeft een menselijk embryo geen denkvermogen vanwege zijn leeftijd. De één zal nooit kunnen denken, de ander kan nog niet denken. Je zei toch eerder dat je in mensenrechten gelooft?’

‘Ja.’

‘Wie krijgen er mensenrechten?’

‘Mensen.’

‘Oké dan. Aangezien we vastgesteld hebben dat de ongeborenen mensen zijn, zouden zij dan niet dezelfde mensenrechten moeten hebben als jij en ik, ongeacht hun leeftijd?’

Door het gesprek terug te brengen op de mensenrechten, kunnen we laten zien dat de wettelijke of filosofische kwalificatie van een mens uiteindelijk niet relevant is. Maar als de gesprekspartner echt door wil gaan op wie mensen zijn, gebruiken we de ‘waarom’ vragen om te laten zien dat zijn definitie van de mens uiteindelijk gebaseerd is op leeftijd, wat discriminerend zou zijn.

Immers, het zou verkeerd zijn om een persoon te definiëren op basis van zijn etnische afkomst omdat je rassen niet kunt beheersen en ze zijn ook niet evenredig verdeeld onder alle mensen. Op dezelfde manier is het discriminerend om een persoon op basis van leeftijd te definiëren, omdat ook dat niet beheersbaar is en niet evenredig verdeeld is onder alle mensen.

Of denk anders aan het eerdere gedeelte over de mensenrechten, waar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens er op wijst dat iedereen een wettelijke status

als mens moet krijgen. Het simpele feit dat we mens zijn, geeft ons het wettelijk recht op bescherming van het leven.

Maar als we dit punt noemen, kan iemand de dierenrechten ter sprake brengen.

REFLECTIE

VERWARRING ROND DE BEGRIPPEN PERSOON EN PERSOONLIJKHEID

Een aantal jaren geleden kwam het boek *The Vow* uit. Het gaat over het waargebeurde verhaal van Kim en Krickitt Carpenter: twee maanden na hun huwelijk waren ze betrokken bij een ernstig auto-ongeluk. Krickitt lag wekenlang in coma en toen ze ontwaakte, herinnerde ze zich niets meer van de laatste anderhalf jaar van haar leven. Dit is al meer dan twintig jaar geleden gebeurd, maar ze is nooit in staat geweest die periode terug te halen in haar geheugen, en dat betekende dat ze zich niets meer kon herinneren van de eerste ontmoeting, het daten en het huwelijk met haar man.

Het verhaal is bedoeld als een krachtige boodschap van trouw zijn aan je beloften in goede én in slechte tijden. Terwijl ik hierover nadacht, kwam een professor in de filosofie in mijn gedachten met wie ik had gediscussieerd. Deze professor was bijzonder gericht op onze

identiteit, die gegrond is in ons brein, onze gedachten en herinneringen.

Toen Krickitt uit haar coma ontwaakte, was ze vergeten hoe ze moest lopen, haar tanden moest poetsen of zich aan moest kleden. Zij is het levende bewijs dat onze gedachten kunnen veranderen en dat we ons een ander persoon kunnen voelen, maar dat onze identiteit niet verandert. Dat betekent niet dat onze persoonlijkheid hetzelfde blijft, deze kan veranderen. Daarvan kan Krickitt getuigen: ze worstelde daarna met woe-de-uitbarstingen. Maar zelfs toen haar persoonlijkheid veranderde, veranderde zij als persoon niet. Als we naar foto's van Krickitt kijken van vóór het ongeluk, van toen ze in coma lag en daarna, dan weten we dat dit één en dezelfde persoon is. Maar als Krickitt naar die foto's kijkt, kan ze zich van sommige gebeurtenissen totaal niets meer herinneren. Maar haar geheugenverlies betekent niet dat die gebeurtenissen er niet zijn geweest of dat ze toen niet bestond.

Het gaat er dus om, zoals Scott Klusendorf me heeft geleerd, dat hier op aarde gedachten en herinneringen niet zonder ons kunnen bestaan, maar dat wij wel kunnen bestaan zonder gedachten en herinneringen. Dit geldt net zozeer voor het ongeboren kind als voor Krickitt. Wij veranderen niet als ons begrip en onze herinneringen veranderen. Net zoals we Krickitt

beschermden - ongeacht of ze kon denken - voor, tijdens en na haar coma, zo zouden we ook de ongeborn kinderen moeten beschermen, of ze een denkvermogen hebben of niet.

DIERENRECHTEN

‘Maar discrimineer je dieren dan niet?’

‘Op welke manier zou het geloof in mensenrechten tot discriminatie van dieren leiden?’

‘Worden dieren dan ook beschermd?’

‘Het één sluit het ander niet uit: als ik geloof dat we ervoor moeten zorgen dat alle mensen dezelfde rechten hebben, dan betekent dit niet automatisch dat ik vind dat dieren niet dezelfde bescherming zouden moeten krijgen. Ik zeg niet of ik het er wel of niet mee eens ben, maar dit is een totaal ander onderwerp. Ik wil alleen duidelijk maken dat we een debat zouden kunnen voeren over de vraag of andere soorten net zo beschermd worden als onze soort. Maar kunnen we het er tenminste voor dit moment over eens zijn dat wij binnen onze eigen soort allemaal gelijke bescherming zouden moeten krijgen?’

Door het gesprek deze kant op te sturen vermijden we een discussie over dierenrechten en blijven we ons focussen op mensenrechten. Als alternatief reageer ik soms als volgt:

‘Je noemde de dierenrechten. Dit doet me denken aan een artikel in *Reader's Digest* van juli 2012. Dat was een pleidooi om potvissen een menselijke status toe te kennen, omdat zij intelligent gedrag vertonen dat wij associëren met mensen.’²⁰

Het lijkt er misschien op dat we een val voor onszelf opzetten omdat embryo's dergelijke dingen niet kunnen, maar dat is niet zo. We vervolgen: ‘Maar als we de potvis een menselijke status zouden geven vanwege zijn indrukwekkende eigenschappen, zouden we die status dan alleen geven aan volwassen potvissen of aan alle potvissen, zelfs aan geboren potvissen?’

‘Allemaal.’

‘Precies. Als we een soort beschermen die indrukwekkende eigenschappen heeft, dan beschermen we elk schepsel binnen die speciale soort - inclusief de geboren potvissen - en niet alleen de volwassen exemplaren. Zou hetzelfde dan ook niet gelden voor mensen?’

‘Misschien. Maar de foetus kan niet zonder zijn moeder leven. Dat geeft de moeder toch recht op abortus?’

AFHANKELIJKHEID

Je gesprekspartner heeft gelijk als hij opmerkt dat het ongeboren kind volledig afhankelijk is van zijn moeder. Overweeg het volgende: Zou de verantwoordelijkheid van oudere mensen niet juist moeten toenemen, omdat jongere mensen van hen afhankelijk zijn?

Ik had eens een gesprek over abortus met een tiener die zei: ‘Kijk, als je een baby in je ene hand hebt en een foetus in je andere, dan kies je natuúrlijk voor de baby.’

In gedachten vertaalde ik wat ze zei. Met andere woorden: ik dacht na over de twee wezens die ze vergeleek: een geboren baby en een foetus. En ik bedacht me hoe verschillend die waren. De baby is sterker, de foetus is zwakker. In gedachten vatte ik haar woorden samen: “Als je een sterke persoon in je ene hand hebt en een zwakkere in je andere, dan kies je duidelijk voor de sterkere!” Op het moment dat ik haar woorden herinterpreteerde, besepte ik dat zij het waarschijnlijk niet zo had bedoeld.

Toch zou het geen zin gehad hebben tegen haar te zeggen: ‘Volgens mij meen je niet wat je zegt’, omdat ze dan gezegd zou hebben: ‘Jawel!’ Ik had dan kunnen zeggen: ‘Nietes!’ en zo waren we eindeloos doorgegaan. In plaats daarvan bedacht ik vragen en zocht een verhaal waardoor ik haar kon bewegen haar overtuiging op te geven, namelijk dat we sterkere mensen boven zwakkere stellen. Ons gesprek verliep ongeveer als volgt:

‘Weet je,’ antwoordde ik, ‘wat je net zei, doet me denken aan een foto die een vriendin van mij op Facebook zette. Het was een foto van een rivier. In het midden stak nog net iets boven het water uit. Bij de foto stond: “Mijn man is een held!” Mijn vriendin legde uit dat haar man, een ambulancebroeder, rond middernacht was opgeroepen in verband met een ongeluk: een vrouw had de macht over het stuur verloren en was in de rivier beland. Toen de man van mijn vriendin daar aankwam, zat de vrouw op het dak van haar zinkende auto met haar baby van tien maanden in haar armen. De ambulancebroeder sprong in het ijskoude water, zwom naar de auto toe en besepte toen dat hij slechts één persoon tegelijk aan wal kon krijgen.’

Ik sloot het verhaal af met een vraag: ‘Wie koos hij volgens jou als eerste?’

‘De baby’, zei ze.

‘Precies’, bevestigde ik. ‘Waarom koos hij volgens jou de baby als eerste?’

‘Dat is duidelijk,’ verklaarde ze, ‘als hij de moeder eerst had gekozen, dan had de baby in het water kunnen belanden en zou zijn verdronken.’

‘Denk je dat hij de juiste keuze heeft gemaakt?’ vroeg ik. ‘Natuurlijk!’ zei ze.

‘Dus volgens mij geloof jij dat als iemand meer hulp nodig heeft, we hem als eerste moeten helpen en geen kwaad moeten doen’, zei ik. ‘Het lijkt erop dat je erkent dat als iemand meer hulp nodig heeft, we hem meer hulp geven, niet minder. Als we kijken naar het voorbeeld van een baby versus een foetus, dan is de foetus zwakker, kwetsbaarder en meer afhankelijk dan een baby. Op basis van je reactie op de redding door de ambulancebroeder zou dat betekenen dat we de foetus op de eerste plaats zetten en haar geen pijn moeten doen, toch?’

Aan het eind van het gesprek zei de student: ‘Je weet het goed onderbouwd te brengen.’

Weer ligt de kracht in vragen en verhalen.

Cruciaal in zo'n ontmoeting is dat we gebruik maken van waarheden die in harten van mensen gegrift staan. Bijvoorbeeld: de meeste, zo niet alle mensen in de samenleving zijn het erover eens dat onze cultuur enorme vooruitgang heeft geboekt op het gebied van hulp aan gehandicapten. We hebben:

- parkeerplaatsen voor gehandicapten die dichtbij de ingang van gebouwen liggen
- liften en hellingbanen voor mensen in rolstoelen
- financiële en sociale hulpprogramma's voor mensen met fysieke en mentale handicaps

Hoe kwetsbaarder iemand is, hoe meer de samenleving erkent dat deze persoon geholpen moet worden. Waarom krijgt iemand met een handicap de mogelijkheid dichterbij een ingang te parkeren, terwijl een gezond iemand als ik verder weg moet parkeren? Omdat ik alles heb wat nodig is om met gemak een grote afstand te lopen en iemand met een handicap misschien niet. Waarom krijg ik geen speciale behandeling? Omdat ik die niet nodig heb, maar de gehandicapte wel.

Wat zegt ons dat? Hoe meer hulp iemand nodig heeft, hoe meer hulp we hem moeten bieden. We moeten hem geen kwaad doen.

Als we dus de volgende keer met iemand spreken die zegt dat we abortus moeten toestaan op grond van de afhankelijkheid van het ongeboren kind is het de moeite waard hun te vragen na te denken over de manieren waarop onze samenleving vooruitgang heeft geboekt in haar hulp aan mensen met een hogere mate van afhankelijkheid.

REFLECTIE

ALS ER AL VERSCHILLEN BESTAAN, ZIJN ZE DAN VAN BELANG?

In zijn boek *The Moral Question of Abortus* bedacht de auteur Stephen Schwarz de afkorting SLED²¹ als een manier om de vier verschillen tussen ongeborenen en geborenen te onthouden; verschillen die voorstanders van abortus kunnen gebruiken om abortus te rechtvaardigen:

Size (Grootte)

Level of development (Ontwikkelingsniveau)

Environnment (Leefomgeving)

Dependency (Afhankelijkheid)

Zowel voor- als tegenstanders van abortus zijn het erover eens dat deze verschillen bestaan; dat is de discussie niet. Het punt is of deze verschillen er toe doen wanneer het aankomt op elementaire mensenrechten. Per slot van rekening zien we dezelfde verschillen tussen peuters en tieners, maar daarom ontnemen we peuters nog niet het recht op leven. Waarom dan wel bij ongeboren kinderen?

Daar komt bij dat deze vier verschillen uiteindelijk neerkomen op leeftijd: de ongeboren kinderen (of peuters) zijn kleiner dan tieners, omdat dat binnen ons menselijk ras op die leeftijd de grootte is die we zouden moeten hebben. De ongeborenen zijn intellectueel en fysiek minder ontwikkeld, omdat binnen ons ras bij die leeftijd dat ontwikkelingsniveau hoort. De ongeborenen zijn in het lichaam van hun moeder, omdat we binnen ons ras op die leeftijd die leefomgeving nodig hebben. Ten slotte zijn ongeboren kinderen afhankelijker omdat ze binnen ons ras op die leeftijd juist die voortdurende bescherming en voeding nodig hebben.

LICHAMELIJKE RECHTEN

Nu we op eenvoudige wijze hebben kunnen vaststellen dat ongeborenen, net als wij, menselijk zijn en dat alle verschillen tussen hen en ons uiteindelijk niet relevant zijn wanneer het aankomt op mensenrechten, dan gooien voorstanders van abortus het soms over een andere boeg. Ze redeneren dat het recht van de mens op leven niet geldt voor iemand, die het lichaam van een ander gebruikt om zijn eigen leven in stand te houden.

Zoals een student eens tegen me zei: ‘Het is aardig van me dat ik bloed doneer voor het lichaam van iemand anders, maar de wet zou me daar niet toe mogen verplichten.’ Een professor in de filosofie met wie ik eens in gesprek was, zei ongeveer hetzelfde: ‘Het zou mooi zijn als een moeder haar nier aan haar zieke kind doneert, maar de wet moet haar daar niet toe verplichten.’

Dit zijn allebei varianten van een argument dat Judith Jarvis Thompson, voorvechtster van abortus, aandroeg in de jaren zeventig van de vorige eeuw over een beroemde violist die het lichaam van iemand anders nodig had om in leven te blijven. Wat willen ze duidelijk maken? Het zou mooi zijn als een vrouw haar baarmoeder ‘doneert’

aan haar ongeboren kind, maar de wet moet haar daar niet toe verplichten. Hun argument lijkt steekhoudend, totdat we deze vraag stellen:

‘Wat is de aard en het doel van de baarmoeder vergeleken met de aard en het doel van het bloed en de nieren?’

ILLUSTRATIE

WIENS LICHAAM?

Ik had eens een gesprek met een middelbare scholier die aanvoerde dat een vrouw het recht had om met haar lichaam te doen wat ze wilde. Ons gesprek verliep als volgt:

Ik: ‘Als ik hier wil staan en met mijn armen wil zwaaien, dan heb ik het recht om dat te doen. Mee eens?’

Tiener: ‘Jazeker.’

Ik: ‘Maar als ik zo met mijn armen ga zwaaien dat jouw vriendin een klap in haar gezicht krijgt, ben je het dan met me eens dat dat verkeerd zou zijn?’

Tiener: ‘Oké, ja, oké.’

Ik: ‘Zo te horen zijn jij en ik het erover eens dat ik niet iets met mijn lichaam mag doen waardoor het lichaam van een ander pijn ondervindt. Dus de vraag is: is dit het lichaam van de vrouw of van de baby?’

Het bloed en de nieren in iemands lichaam zijn er ten behoeve van zijn lichaam. Maar de baarmoeder is fundamenteel anders. Zoals ik eerder al uitlegde in mijn boek *Ethics & Medics* (oktober 2009), is de baarmoeder in iemands lichaam aanwezig om zich elke maand klaar te maken *voor het lichaam van iemand anders*²². Kan een vrouw leven zonder baarmoeder? Ja. Kan een ongeboren kind in het beginstadium leven zonder de baarmoeder van een vrouw? Nee. Door deze vragen en antwoorden wordt duidelijk dat de baarmoeder belangrijker is voor haar nakomelingen dan voor haarzelf. Dit betekent niet dat de baarmoeder voor een vrouw niet nuttig zou zijn, dat is wel degelijk het geval. Desondanks helpt het ons in te zien dat er iets anders aan de hand is met de baarmoeder. Daarom is (verplicht of niet verplicht) het geven van bloed of het afstaan van een nier van een totaal andere orde.

Als iemand door een medische aandoening extra bloed of een nier nodig heeft, dan is er in het lichaam iets fout gegaan. Maar als iemand in de eerste paar maanden van haar leven een baarmoeder nodig heeft, dan is er in het lichaam iets goeds gebeurd.

Hebben de ouders bovendien niet de plicht om te voorzien in de basisbehoeften van hun kinderen? Om een voorbeeld te noemen: ouders zijn niet verplicht met hun kinderen naar Disneyland te gaan (hoewel mijn oudste nichtje daar anders over denkt), maar ze zijn wel verplicht hun kinderen eten te geven, te kleden en hun een dak boven hun hoofd te geven. Een zwangerschap is met dit laatste vergelijkbaar, en niet met het voorbeeld van Disneyland. De baarmoeder is nodig om menselijke nakomelingen van een bepaalde leeftijd te voeden en te beschermen, net zoals borst- of flesvoeding en een wieg nodig zijn voor menselijke nakomelingen van een andere leeftijd. Het doneren van een nier of het geven van bloed is uitzonderlijk, net zoals een bezoekje aan Disneyland.²³

ILLUSTRATIE

VLIEGTUIGEN EN BAARMOEDERS

Tijdens één van mijn vele vliegreizen dacht ik na over de overeenkomsten tussen mensen in een vliegtuig en ongeborenen tijdens een zwangerschap. Terwijl mijn vliegtuig opsteeg, kreeg ik een ingeving: wat ik nu meemaak, komt het dichtst bij een simulatie van de beleving van een ongeboren kind. Ik zit ingesloten in

een ruimte die op de juiste druk is gebracht. Ik ben niet bij machte het vliegtuig te besturen. Ik ben aan de gratie van iemand anders overgeleverd.²⁴

Maar in mijn geval voelde ik me veilig, en terecht. Piloten zijn getraind om de passagiers veilig naar hun bestemming te brengen. Het is moeilijk voor te stellen dat een piloot plotseling zou zeggen: 'Dit is mijn vliegtuig. Ik wil je hier niet meer; ik heb het cabinepersoneel opdracht gegeven je dood te schieten.' Of: 'Ik wist niet dat jij mee zou vliegen. Ik wil jou niet in dit vliegtuig. Ik breng mezelf met mijn parachute in veiligheid en laat het vliegtuig met jou erin neerstorten.'

Dat zouden we toch immoreel vinden? Doet ons dat niet denken aan wat oom Ben altijd tegen Spiderman zei: 'met grote kracht komt grote verantwoordelijkheid'. Er is een onderling verband tussen macht en verantwoordelijkheid; met meer macht komt grotere verantwoordelijkheid. De piloot zou toch zijn macht moeten gebruiken om het vliegtuig met zijn passagiers veilig op de plaats van bestemming te brengen? Bovendien, als er van een piloot verwacht wordt dat hij bescherming biedt aan een volwassene, die besloot om het vliegtuig te nemen, des te meer moet een kind beschermd worden dat - zonder dat ze daar weet van had - ergens is geplaatst (zoals bij een ongeborn kind)?

De laatste jaren is er in het nieuws diverse malen aandacht geschonken aan de rol en verantwoordelijkheden van gezagvoerders die grote aantallen passagiers vervoeren per vliegtuig of anderszins. Dit kon ik in gesprek met een student over abortus gebruiken. Ik vroeg Josh of hij zich het nieuwsbericht kon herinneren over de Costa Concordia in 2012. Dit cruiseschip liep op de rotsen en begon te zinken voor de kust van een Italiaans dorp. Hij wist precies waar ik het over had, en daarom vroeg ik hem:

‘Deze gebeurtenis was internationaal nieuws; niet alleen vanwege het ongeluk en omdat er mensen bij omkwamen. Waarom reageerde iedereen zo geschokt?’

Hij antwoordde: ‘Omdat de kapitein het schip had verlaten.’

‘Precies,’ antwoordde ik. ‘De mensen waren geschokt omdat hij het schip verliet, voordat alle passagiers er af waren; voordat alle mensen die van hem afhankelijk waren, in veiligheid waren gebracht. De hele wereld keek dus naar zijn daden. Vond men dat de kapitein goed of verkeerd had gehandeld?’

‘Verkeerd,’ verklaarde hij.

‘Inderdaad,’ bevestigde ik. ‘We vinden zijn daden verwerpelijk omdat hij eerst aan zichzelf dacht. Vergelijk dat nu eens met het handelen van een andere comman-

dant. Ditmaal geen kapitein van een cruiseschip, maar de gezagvoerder van een vliegtuig. Drie jaar voordat de Costa Concordia aan de grond liep, kreeg Chesley Sullenberger ('Sully') te maken met een crisissituatie. Hij bestuurde een vliegtuig van US Airways, toen een vlucht Canadese ganzen in de motoren terechtkwam. Hij slaagde erin zijn vliegtuig veilig op de rivier de Hudson in New York te laten landen. Terwijl het water de cabine vulde, liep hij tweemaal door het gangpad om zich ervan te vergewissen dat elke passagier het vliegtuig had verlaten. Zelf ging hij als laatste van boord. Wat zei iedereen over hem?' vroeg ik.

'Hij is een held!' zei de student.

Ik antwoordde: 'We vinden dat zijn voorbeeld navolging verdient omdat hij eerst aan anderen dacht, die van hem afhankelijk waren. Dat gaf gezagvoerder Sullenberger juist méér verantwoordelijkheid, niet minder.

Toen ik de autobiografie van gezagvoerder Sullenberger²⁵ las, ontdekte ik dat hij het voorbeeld had gevolgd van een andere piloot. Die had tientallen jaren daarvoor ook een noodlanding op het water moeten maken door motorpech, maar dit keer midden op de Stille Oceaan. Gezagvoerder Richard Ogg liep eveneens tweemaal het gangpad van zijn vliegtuig door. Alle passagiers en de piloot werden gered, waarna het vliegtuig nog geen half uur later zonk.

Net als die student verbinden we het woord ‘held’ vaak met mensen als Ogg en Sullenberger. Maar is dat wel terecht? Als we hun voorbeeld vergelijken met een vrouw die te maken krijgt met een ongeplande zwangerschap - we moedigen haar aan die uit te dragen - horen we misschien wat iemand uit het publiek eens zei. Volgens hem moest ik in overweging nemen dat niet bij alle vrouwen de gedachte op zal komen of ze aan een heldenstatus kunnen of willen voldoen. En bovendien, zo vroeg hij zich af, hoe kunnen wij vanuit het perspectief van de overheid een beleid creëren dat mensen dwingt tot heldendom?

Dus vroeg ik hem: ‘Hoe zou je de term held definiëren?’

We bespraken hoe helden over het algemeen mensen zijn die verder gaan dan hun plicht. In dat opzicht zijn Sullenberger en Ogg geen helden, ook al denken we van wel; ze deden gewoon hun werk. Immers, het is de plicht van een goede gezagvoerder om allereerst voor de mensen te zorgen die afhankelijk van hem zijn. Hij moet zijn vaardigheden en veiligheidstraining gebruiken ten behoeve van hen allemaal. In die betekenis doet een vrouw, die een zwangerschap uitdraagt, ook niets ‘heldhaftigs’. Immers, ze doet niet iets wat boven haar plicht uitstijgt, maar ze beantwoordt aan de gewone behoeften van degene die van haar afhankelijk is (haar kind) en aan wat er van haar verwacht wordt bij haar

moederschap. En daarom is een anti-abortusbeleid van de overheid net zo legitiem als overheidsbeleid dat van ouders (of gezagvoerders) vraagt hun plicht te doen en te voorzien in de alledaagse behoeften van degenen die van hen afhankelijk zijn.

Of we nu wel of niet het woord held gebruiken; zij die op anderen gericht zijn, geven ons niettemin een prachtig voorbeeld om na te volgen. Zijn het geweldige mensen? Ja! Zelfopofferend? Absoluut. Integer? Inderdaad. Zij laten ons zien dat de macht over het lot van anderen samengaat met de verantwoordelijkheid om hen te beschermen en te respecteren.

HET LEVEN IN GEVAAR

Omdat abortus onmiddellijk en doelbewust het leven van een onschuldig mens beëindigt, en omdat het altijd verkeerd is het leven van een onschuldig mens (zoals een peuter) onmiddellijk en doelbewust te beëindigen, zou hieruit moeten volgen dat abortus nooit gerechtvaardigd is. Misschien is het wel het moeilijkst, zelfs voor voorstanders van pro-life, om antwoord te geven op de vraag: 'Maar als het leven van een vrouw nu gevaar loopt?'

De meesten geloven dat deze situatie op zijn minst een abortus rechtvaardigt. Ik stel dan graag de volgende vraag:

‘Als we het leven van de moeder konden redden zonder abortus te plegen, zouden we daar dan voor moeten kiezen volgens jou?’

Bijna iedereen zal reageren met: ‘Natuurlijk, maar soms is een abortus gewoon noodzakelijk.’

Dan stellen we de volgende vraag: ‘Welke medische aandoening in het lichaam van de vrouw kunnen we genezen door het lichaam van de baby aan te tasten?’

Hier zien we opnieuw hoe belangrijk taal is. We proberen mensen zover te krijgen dat ze over het volgende na gaan denken: als het lichaam van de vrouw een medische aandoening heeft, waarom focussen we ons dan op het lichaam van het kind? Daar komt nog bij: waarom zouden we het lichaam van het kind in stukken willen snijden?

Dit gezegd hebbende, zullen sommige mensen zich nog steeds verzetten en hoewel ze vaak niet de bijzonderheden van een medische aandoening kunnen uitleggen, blijven ze bij hun standpunt.

Dan laten we het volgende basisprincipe zien: ‘Dit zijn zeldzame, maar tragische omstandigheden, die onze aandacht en zorg verdienen. Wanneer het leven van een vrouw in gevaar is, dan moeten we alle mogelijke ethische middelen gebruiken om haar leven te redden. Het goede nieuws is dat we dat ook kunnen met de moderne technologie. Het is belangrijk op te merken dat er manieren zijn om de medische aandoening van een vrouw te behandelen zonder daarbij het onschuldige kind onmiddellijk en doelbewust te doden. Met andere woorden: er hoeft geen abortus gepleegd te worden. Dus: we helpen de moeder, maar we doden het kind niet. Wat denk je: als iemand een harttransplantatie nodig heeft, zou het dan ethisch verantwoord zijn om een vreemdeling te ontvoeren en dat een dokter het hart van de vreemdeling eruit haalt om het op de zwarte markt te verhandelen om zo die ander te helpen?’

‘Nou nee,’ zullen ze zeggen.

‘Waarom niet?’

Dan zeggen ze waarschijnlijk iets in de trant van: ‘Omdat je niet iemand kunt doden om het leven van een ander te redden.’

Dit antwoord biedt ons een gemeenschappelijke basis. ‘Inderdaad, hier zijn we het allebei over eens. Het is verkeerd om een onschuldige iemand te doden om het leven van een ander te redden. Hiermee wil ik niet zeggen dat er geen andere manieren zijn om te helpen, als we niet mogen doden. Het komt er in feite op neer dat als het leven van een vrouw in gevaar is, we de baby niet mogen doden om de moeder te redden, maar dat er andere wegen zijn om de moeder te helpen. Mag ik je een voorbeeld geven?’

We kunnen nu de kwestie van een buitenbaarmoederlijke zwangerschap uitleggen.

Als een vrouw een buitenbaarmoederlijke zwangerschap heeft, waarbij de baby in de eileider groeit, en we doen daar niets aan, dan kan haar eileider barsten. De baby sterft en de moeder mogelijk ook. Dit is een ernstig medisch probleem dat onze zorg en aandacht verdient en dat medisch ingrijpen vereist. Er is een operatie, waarbij het vergrote gedeelte van de eileider verwijderd wordt. Hierdoor wordt het leven van de vrouw gered. Helaas zal het kindje overlijden, omdat we momenteel nog niet de technologie in huis hebben om het te redden.

Om te begrijpen dat deze ingreep ethisch verantwoord is, kunnen we het beginsel van ‘het principe van het dubbele effect’ toepassen. Dit houdt in dat - hoewel we niets verkeers doen om iets goeds te bewerken - als we iets goeds doen om een positief effect te bereiken, er soms ook negatieve bijeffecten zijn (vandaar het ‘dubbele effect’). Er zijn verschillende stappen vastgelegd in dit principe. Hieronder zijn ze vetgedrukt weergegeven (zie de verhandeling *Double Effect* van Edward Furton en ds. Albert Moraczewski²⁶).

Het verwijderen van de eileider zelf is **een goede handeling** omdat er een stukje van het lichaam van de moeder wordt weggehaald dat ze niet nodig heeft om te leven. Als er niets was gebeurd, dan waren waarschijnlijk zowel de moeder als het kind overleden.

Het is belangrijk om te beseffen dat **we geen kwaad mogen doen om iets goeds te bewerkstelligen**. Daarom zou abortus verkeerd zijn: het zou betekenen dat je kwaad doet om de moeder te helpen. Maar het verwijderen van de eileider, zoals hiervoor beschreven staat, is een goede en geen slechte handeling. Het positieve effect - namelijk dat de moeder gespaard wordt - vloeit niet voort uit het

negatieve bijeffect van het kind dat doodgaat, maar uit de goede handeling zelf, het verwijderen van de eileider.

Wat is de **achterliggende gedachte**? De betrokkenen hebben niet het negatieve effect van de dood van het kind voor ogen, maar laten het noodgedwongen toe (als ze de baby konden redden, dan zouden ze dat doen). Ze gaan ten diepste voor de goede handeling met het positieve effect dat het leven van de moeder wordt gespaard.

Als we ten slotte over deze effecten nadenken, dan moeten ze wel **in de juiste verhouding** tot elkaar staan. In dit geval is het negatieve effect (het kind dat sterft) redelijk ten opzichte van het goede effect (de moeder die in leven blijft).

Wanneer mensen dit voorbeeld horen, denken ze vaak dat dit hetzelfde is als abortus omdat de baby in beide gevallen dood is. Voor hen maakt het geen verschil of de dood veroorzaakt wordt door abortus of door het verwijderen van de eileider. Om te laten zien dat er wel degelijk een groot verschil is, willen we door middel van vragen duidelijkheid scheppen over wat het middel en wat het doel is. We kunnen dat bijvoorbeeld als volgt doen:

‘Stel je voor dat twee mensen allebei een 10 voor hun test halen. De één had de stof bestudeerd en de ander had gespiekt. Ben je het ermee eens dat, hoewel het eindresultaat hetzelfde is, het middel om dat te bereiken in beide gevallen anders is?’

Natuurlijk zullen ze het daarmee eens zijn. Dan gaan we verder:

‘Volgens mij zijn wij het er allebei over eens dat we niet alleen naar het eindresultaat moeten kijken, maar ook naar de middelen die daarvoor gebruikt zijn. Als we kijken naar het verwijderen van de eileider ten opzichte van het bewust plegen van abortus - waar in beide gevallen een kind sterft - zien we dat de uitkomst hetzelfde is, maar het middel daartoe is heel anders. Is het mogelijk dat één van de middelen weleens heel erg verkeerd zou kunnen zijn?’

Of we kunnen nog een analogie gebruiken om ons punt over het doel en de middelen te bewijzen.

‘Twee mensen staan op het punt te verdrinken en ik spring in het water om hen te redden, maar ik kan slechts één vastgrijpen en de ander glijdt onder het wateroppervlak en verdrinkt. Heb ik dan de persoon, die verdronken is, vermoord?’

‘Natuurlijk niet’, zal je gesprekspartner zeggen.

‘Correct. Ik kon hem gewoon niet redden. Stel je nu het volgende voor: ik spring in het water om de één te redden, en duw het hoofd van de ander onder water, zodat hij verdrinkt. Heb ik nu die andere persoon vermoord?’

‘Uiteraard’, zal hij antwoorden.

We besluiten met: ‘Inderdaad, je hebt gelijk. In beide gevallen is het eindresultaat hetzelfde (iemand verdrinkt), maar de ene persoon kon ik niet redden, de ander heb ik regelrecht vermoord. Net zo eenvoudig is dit principe, als je het toepast op het leven van een vrouw dat in gevaar is. Er zijn ethisch verantwoorde manieren om de moeder te helpen waarbij we de baby niet altijd kunnen redden, maar dat is niet hetzelfde als de baby rechtstreeks te doden door abortus. Dat is altijd verkeerd. Klinkt je dat redelijk in de oren?’

ALS JE NIET VERDER KOMT

Er komt doorgaans een moment in het gesprek waarop het nutteloos lijkt om door te gaan, als de persoon niet overtuigd lijkt. Ik sprak eens lange tijd met een student

totdat we op zo'n punt kwamen. Hij zei: 'We zijn het er in ieder geval over eens dat we het oneens zijn.'

Dat kwam hard aan. Het onderwerp was te belangrijk om er zo luchthartig over te denken, en toch leek het geen zin te hebben het gesprek voort te zetten. Toen kreeg ik een idee:

We zijn het erover eens dat we het niet eens zijn. We zijn het erover eens dat ons verschil van mening een probleem vormt. We zijn het erover eens dat als ik het bij het verkeerde eind heb, ik leugens verspreid en de rechten van de vrouw ontken. Maar als jij ongelijk hebt, dan zijn we het erover eens dat je een schreeuwend onrecht laat bestaan, en dat je toelaat dat er mensen worden gedood. Dus laten we het erover eens zijn dat we allebei deze zaak blijven onderzoeken om de waarheid te achterhalen. En - zoals Leo Tolstoj zei - de waarheid is als goud. De waarheid wordt niet verkregen door groei, maar door alles af te spoelen wat geen goud is.

En daar kon hij het mee eens zijn. We glimlachten, schudden elkaar de hand en namen afscheid.

ALS JE TOCH VERDER KOMT

Soms eindigen gesprekken op die manier. Maar heel vaak geven mensen op het eind aan dat ze van gedachten zijn veranderd of dat ze genoeg stof hebben om hun standpunt nog eens te heroverwegen. Anderen blijven gesloten, zo gesloten dat ze niet eens vriendelijk zijn. Ze laten zeker niet blijken dat ze openstaan voor een verandering in hun denken.

We trekken misschien al snel de conclusie dat zulke mensen kortzichtig of ongevoelig zijn. We kunnen al gauw in de verleiding komen om het gesprek snel te beëindigen omdat het lijkt dat het nergens toe leidt. Dat kan wel waar zijn, maar misschien, heel misschien stellen we de verkeerde vragen.

Het zou best eens kunnen dat de persoon emotioneel weerstand biedt aan de kracht van het logische argument omdat hij op het punt staat van mening te veranderen, en dat niet wil. Hij heeft dus iets anders nodig dan nóg meer argumenten.

Logisch gezien kun je het krachtige standpunt van pro-life, zoals verwoord in dit hoofdstuk, niet ontkennen. Want mensen, die alleen maar onkundig waren van de

feiten, zouden als reactie onmiddellijk van mening moeten veranderen. Dus als we het gevoel hebben dat we tegen een muur oplopen, dan praten we misschien niet met iemand die geen kennis van zaken zou hebben. Misschien spreken we met iemand die in de ontkenningsfase verkeert. Als dat het geval is, dan is het inderdaad nutteloos een beroep te blijven doen op hun verstand, terwijl er iets gebeurt in hun hart. Totdat we erachter zijn wat dat 'iets' is, komen we waarschijnlijk niet verder. Daarom is het volgende hoofdstuk zo belangrijk.

OVER CLC PUBLICATIES

We zijn dankbaar dat we dit boek samen met Schreeuw om Leven mogen uitgeven. We hopen en bidden dat dit boek jouw leven zal verrijken.

Wie zijn wij? CLC staat voor Christelijke Lectuur Centra. We maken deel uit van een interkerkelijke, internationale zendingsorganisatie die in 53 landen vertegenwoordigd is. Ons doel is het evangelie te verspreiden via christelijke lectuur, zodat mensen tot geloof in de Heere Jezus komen en kunnen groeien in dat geloof.

Eén van de slogans van CLC is: a drop of ink can make a million think, oftewel: een druppel inkt kan een miljoen mensen aan het denken zetten. Sinds 1941 werken we daarom via christelijke boekhandels, uitgeverijen, webshops, e-boeken, enz. Onze winkels zijn geen 'gewone'

boekwinkels, maar zendingsposten waar iedereen die er binnenkomt geholpen kan worden op allerlei gebied. Wij geloven met heel ons hart in de levensveranderende kracht van het gedrukte woord. Waar mogelijk werken we samen met kerken en organisaties.

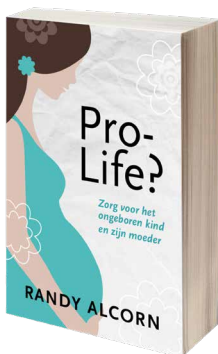
God roept nog steeds mensen om Zijn liefde door te geven aan iedereen die Hem niet kent. Misschien is daarin een rol voor jou weggelegd binnen de CLC zending als bidder, vrijwilliger, medewerker of via een partnerorganisatie.

Wil je meer weten of betrokken raken? Neem dan contact met ons op via contact@clcpublicaties.nl.

WWW.CLCPUBLICATIES.NL

‘Meer dan de helft van de wedergeboren christenen over de hele wereld getuigt dat lectuur sterk heeft bijgedragen aan hun bekering. CLC is uniek in zijn wereldwijde visie en benadering met 178 christelijke boekhandels in ruim 50 landen’ - Patrick Johnstone, schrijver van het bekende gebedshandboek Operation World.

MEER VAN CLC PUBLICATIES

PRO-LIFE ?

Randy Alcorn

Zorg voor het ongeboren kind en zijn
moeder

ISBN 978-94-91935-00-8

E-book: ISBN 978-94-91935-12-1

LIEFDE DOET LEVEN

Stephany Gray

**Abortus en de kunst van echte
communicatie**

ISBN 978-94-91935-09-1

E-book: 978-94-91935-27-5